

Pán Ježiš chodil po Galileji, učil v synagogách a uzdravoval strápených *Mt 4,23*. *Verš 4, 25*: a hľa išli za ním mnohé zástupy. V *Mt 5, 1* čítame, že, keď Ježiš videl zástupy ľudí z Galileje, z Dekapolisu, Jeruzalema i Zajordánska, vyšiel na vrch, nejaký bezmenný vrch. Učeníci si sadli okolo Majstra a Ježiš prehovoril k nim a k zástupom. Toto posedenie na vrchu popisuje kap. 5, 6 a 7 (veršov 48, 34, 29, spolu 110 veršov). 8. kap. začína tak, ako končila štvrtá, mnohé zástupy nasledujú Ježiša zostupujúceho z vrchu..

Niektoré dôležité udalosti v živote Izraela sa odohrali na vrchu, v horách. Napr. na Chórebe (desatoro, Eliáš tu poznáva Boha v tichu) v pohorí Sinaj. Je tým zrejme zvýraznená aj Božia moc a majestáť. Vrchol kopca smeruje hore, do nedozierneho vesmíru, ktorého tvorcom je Hospodin. Alebo aj hora Garizm pokladaná za SZ Vrch blahoslavenstiev, požehnaní, úrodná hora, ktorej opakom bola vyprahlá hora zlorečenia (H)Ébal. *Dt 11, 26 – 32*. Keď Boh ukazuje Izraelu na cestu života a smrti, tak na kontraste týchto dvoch vrchov.

Ubehli dlhé stáročia od vtedy ako Boh prehovoril k Izraelu na Sinaji a dal im svoje zákony, prikázania. Vtedy Izraeliti iba počuli Boží hlas zo Sinaja, na vrch k Bohu mohol vyjsť iba Mojžiš. Tu na malom vrchu v Galileji teraz zástupy počujú a aj vidia Ježiša osobne, môžu sa dotknúť toho, ktorého otcovia iba počuli. Môžu žasnúť na jeho učením tvárou v tvár...

Ježiš na vrchu prehovoril a učil ľudí o tom, kto je skutočne šťastný, blahoslavený človek. Človek chudobný v duchu (túžiaci po lepšom charaktere), žalostiaci, tichý (pokorný), túžiaci po spravodlivosti, milosrdný, tvoriaci pokoj, prenasledovaný pre spravodlivosť. Človek, ktorý má svoj poklad a odplatu v nebesiach. Človek, ktorý je šťastný z Božej milosti.

Ježiš tu na vrchu neruší starozákonný kánon, ale niektoré texty vykladá – dáva na pravú mieru, potvrdzuje, zintenzívňuje. *Mt 5,*

17 Nemyslite si, že som prišiel zrušiť zákon alebo prorokov. Neprišiel som zrušiť, ale naplniť. 19 Kto by teda zrušil čo len jedno z týchto najmenších prikázaní a učil by tak ľudí, bude označený za najmenšieho v nebeskom kráľovstve. Kto ich však bude **zachovávať** a **učiť**, bude označený za veľkého v nebeskom kráľovstve.

Zároveň prehlasuje, že 20 Hovorím vám, že nikdy nevojdete do nebeského kráľovstva, ak vaša spravodlivosť neprevýši spravodlivosť zákonníkov a farizejov.

Po oznámení blahoslavenstiev a reči o tom, že jeho nasledovníci sú soľou sveta Ježiš na hore otvára niekoľko ďalších tém:

Najskôr vysvetľuje v 5 kapitole dve prikázania z desatora:

- Nezabiješ
- Nescudzoložíš

Potom hovorí o rozvode, o prísaha, o zákone Oko za oko, zub za zub a venuje sa milovaniu blížneho, láske k nepriateľom.

V 6 kapitole učil o almužne, o modlitbe, o pôste. Vyzýva k ukladaniu pokladu v nebi, učí o tom, aby sme dôverovali Bohu a neboli ustarostení.

V 7. kapitole varuje pred súdením blížneho a vyťahovaní triesky z oka, s brvnom vo vlastnom oku. Učí, že Boh vypočuje prosby, učí o tesnej bráne a širokej ceste, varuje pred falošnými prorokmi a ľuďmi, ktorí v jeho mene síce robili divy, ale on ich nazýva páchatelmi neprávosti. A nakoniec učí o dome na skale a na piesku.

Môžeme povedať, že Ježiš otvoril 16 tém. Je to obsiahla pasáž, preto sa dnes chcem s vami zastaviť iba pri dvoch z nich, ktoré ma zaujali a to: **Nezabiješ** v 21 -25, **O prísaha** v. 33-37. Veľmi som chcel stihnúť na dnes aj **Oko za oko** 38-42 a hlavne **Lásku k bližnému, milovanie nepriateľov** v. 43 - 48 ale žiaľ sobota prišla akosi rýchlo tak tu stojím len s na polovicu splnenou predstavou :-)

Čítajme spolu **Mt 5**, verš **21- 26**:

21 Počuli ste, že otcom bolo povedané: **Nezabiješ! Kto by však zabil, musí ísť pred súd.** **22** Ale ja vám hovorím: Každý, kto sa hnevá na brata, musí ísť pred súd. Kto by povedal bratovi: Hlupák, musí ísť pred veľradu. Kto by povedal: Blázon, musí ísť do ohnivého pekla. **23** Keby si teda prinášal dar na oltár a tam by si sa rozpamätal, že tvoj brat má niečo proti tebe, **24** nechaj svoj dar tam pred oltárom a odíď; najprv sa zmier so svojím bratom a až potom príď a obetuj svoj dar. **25** Pokonaj sa rýchlo so svojím protivníkom, kým si s ním na ceste. Inak ťa tvoj protivník odovzdá sudcovi, sudca strážnikovi a uvrhnú ťa do väzenia. **26** Amen, hovorím ti: Nevyjdeš odtiaľ, kým nezaplatíš do posledného haliera.

Ježiš vysvetľuje 6 prikázanie - Nezabiješ z desatora. Jeho slová: **A ktokoľvek by zabil, bude vinný, aby bol vydaný moci súdu.** je odkaz na spôsob následného súdneho zaobchádzania s niekym, kto zabil, v prostredí Izraelského národa (3 Moj 24,17, 4 Moj 35,16, 2 Moj 21,12). Ježiš tu dáva hnev na brata na úroveň zabitia brata, čoho dôsledkom môže byť Boží súd. Pán začal výklad tohto prikázania slovami: Počuli ste, že otcom bolo povedané, ale ja vám hovorím. Takto ste počuli a chápali doteraz, ale ja vám hovorím.... Autor prikázania podáva na vrchu výklad. Ježiš neruší prikázanie, ale pripomína, že zabiť sa dá aj bez rúk, bez zbrane, a to čo v počutí Izraeliti opomenuli na to dáva Ježiš dôraz.... Preto mohol povedať, neprišiel som zrušiť toto prikázanie, ale naplniť.

3 Moj 19: 16 Nesprávaj sa medzi svojím ľudom ako **ohovárač** ani sa nedožaduj preliatia krvi svojho bližneho. Ja som Hospodin. **17** Neprechovávaj vo svojom srdci nenávisť voči svojmu bratovi. Rozhodne však pokarhaj svojho bližneho, aby si jeho hriech nevzal na seba. **18** **Nepomsti sa a neprechovávaj hnev** voči príslušníkom svojho ľudu, **ale miluj svojho bližneho ako seba samého.** Ja som Hospodin. Pre doplnenie: **Dt 10, 19** Preto milujte aj cudzinca, lebo aj vy ste boli cudzincami v Egypte.

Láska bola najvyšším princípom zjaveným už v SZ. Ježiš neponúka nové učenie, vedie k oddávna platným zákonitostiam života. Prikázanie Nezabiješ dáva do súladu s textom **3 Moj 19 kap 16-18**. Kristus učil o tých istých pravdách, ktoré hlásali proroci. Tvrdosť ľudského srdca a záľuba v hriechu, zarmucovanie Ducha Svätého, ich však zatienila. Ježiš svojim výkladom odhaľuje koreň problému v srdci. Pôvodcom zloby a nenávisťi je satan. V zlých myšlienkach človeka sa skrýva zločin. 1 Jan 3,15: „Každý, kto nenávidí svojho brata, je vrah; a viete, že ani jeden vrah nemá v sebe večný život.“

Ak nieko povie bratovi, že je **hlupák**, tak podľa Ježiša by mal byť súdený, vydaný moci súdu. „Boh nikomu nedovoľuje hovoriť o iných pohrdavo. Je možné, že na ľudoch, s ktorými sa stretávame, pozorujeme nedostatky a slabosti.... Aj s tými, ktorý padli najhlbšie máme zaobchádzať úctivo a milosrdne.“ Citát z Myšlienky z vrchu blahoslavenstiev str. 63

Druhá nadávka **blázon** bola v Izraeli veľmi radikálnym označením človeka, ktorý bol nespôsobilý, vylúčený zo vzťahu s Bohom. „Nadávka blázon bola tým najhorším, čoho sa mohol človek dopustiť na svojom bližnom, horším ako vražda, lebo ho tým vylučoval aj z nádeje na večný život.“ (Biblický slovník Novotný str 78) Slovom blázon

je v Biblii označovaný človek, ktorý odpadol od Boha, úplne prepadol zlu a je plne v moci diabla. Nemáme však právo vyriechnúť konečný súd nad človekom, to prináleží iba Bohu. Preto Ježiš hovorí, že za nadávku hlupák a vraždu, či zabitie má byť človek súdený súdnou radou a prijať náležitý trest. Avšak „...ktokoľvek by povedal: Blázon, bude vinný, aby bol uvrhnutý do ohnivého pekla“ ! teda takýto človek dokazuje, že sám si zaslúži rovnaký trest aký vyriekol nad svojim blíznym, teda stratu večného života.

Bratia a sestry, možno máme niekedy problém, že cítime nenávisť voči niekomu v skrytosti. Božie Slovo nás však uisťuje, že Božím očiam je odkryté všetko. *List Hebrejom 4, 13* A nieto tvora skrytého pred Ním, všetko je obnažené a odkryté očiam Toho, ktorému sa budeme zodpovedať.“

V 23 verši nás Pán vyzýva: Bud' dobre zmýšľajúci a zmier sa rýchlo so svojim protivníkom. Ak si uvedomíš, že si ublížil svojmu blížnemu, rýchlo bež za ním, utekaj z chrámu, nechaj bohoslužbu, modlitbu, prejavy vd'ačnosti a bež za bratom, zmier sa s ním, vyznaj mu svoju vinu a žiadaj o odpustenie. Aj keď Ti možno on ublížil viac. Tak radí Spasiteľ a vedie nás k tomu Duch Svätý.

Prís 16,24 „Láskavé reči sú plástom medu, sladkosťou pre dušu, zdravím pre kosti.“
Slovo má moc, moc uzdraviť, prejaviť milosť a lásku k blížnemu.

Pozrime sa teraz na otázku **prisahania**. Aj keď v našom prostredí, kultúre a spoločnosti je táto záležitosť zrejme neaktuálna, nedalo mi nenazrieť do tejto témy. Prísaha bola dovolená, pokiaľ má byť vyznaním viery vo vševěduceho a spravodlivého Boha.

Potrebné vlastnosti dovolenej prísahy udáva napr.

Dt 10, 20 „Hospodina, svojho Boha sa boj, jemu slúž, jeho sa pridržaj a na jeho meno prisahaj. 21 On je tvoja chvála, on je tvoj Boh, ...“

A prorok *Jeremiáš 4,2* slovami: „2 ale budeš prisahať: Na živého Hospodina! úprimne, pravdivo a spravodlivo...“

Lv 19,12 Na moje meno falošne neprisahajte, aby ste neznesvätili meno svojho Boha. Ja som Hospodin.

Mt verš 33 - 36.

33 Ďalej ste počuli, že otcom bolo povedané: Nebudeš krivo prisahať, ale splníš Pánovi svoje prísahy. 34 Ja vám však hovorím, aby ste vôbec neprisahali; ani na nebo, lebo je Božím trónom, 35 ani na zem, lebo je podnožou jeho nôh, ani na Jeruzalem, lebo je mestom veľkého Kráľa. 36 Neprisahaj ani na svoju hlavu, lebo nemôžeš ani jeden vlas urobiť bielym alebo čiernym. 37

Vaša reč nech je: Áno — áno, nie — nie. Čo je navyše, pochádza od zlého.

Jak 5,12 A predovšetkým, moji bratia, neprisahajte ani na nebo ani na zem ani nijakej inej prísahy. Ale nech je vaše áno áno a vaše nie nie, aby ste neprepadli súdu.

Odkazy v Roháčkovom preklade nás nasmerovávajú z textu u *Mt 5,33* na *2 Moj 20, 7* na prikázanie „Nevezmeš mena Hospodina, svojho Boha, nadarmo“ a *16* „Nevyslovíš krivé svedectvo proti svojmu blížnemu.“ Z prečítaného textu *Mt* evanjelia na prvý pohľad vyznieva, že novozákonný človek nemá prisahať nikdy, za žiadnych okolností.

Zaujímavý je trochu nejednoznačný preklad *Kralických*:

Mt 5, verš 34: Ale jáť pravím vám: **Abyste nepřisahali všelijak**, ani skrze nebe, nebo trůn Boží jest; 35 Ani skrze zemi, nebo podnož jeho jest; ani skrze Jeruzalém, nebo město velikého toho Krále jest. 36 Ani skrze hlavu svou budeš přísahati, nebo nemůžeš jednoho vlasu učiniti bílého aneb černého. 37 Ale buď řeč vaše: Jistě, jistě; nikoli, nikoli. Což pak nad to více jest, to od zlého jest.

Jak 5,12 Předě všemi pak věcmi, bratří moji, nepřisahejte, ani skrze nebe, ani skrze zemi, ani kteroukoli jinou přísahou, ale buď [řeč] vaše: Jistě, jistě, nikoli, nikoli, abyste neupadli v odsouzení.

Botekov preklad:

Mt 5, 34 „No ja vám hovorím: Vôbec neprisahajte: ani na nebo, lebo je Božím trónom, **35** ani na zem, lebo je, lebo je podnožou jeho nôh,...“

Jk 5,12 Ale predovšetkým, bratia moji, neprisahajte ani na nebo, ani na zem, ani nijakou inou přísahou. Vaše áno nech je áno a nie nech je nie, aby ste neprepadli odsúdeniu.

Pán Ježiš v **Mt 23,16** kritizuje slepých vodcov, ktorý praktizovali rôzne druhy a stupne, záväznosti, závažnosti prísah podľa toho čím sa prísaha zaväzuje. A pritom zákon im dovoľoval prísahu iba v mene, na meno Hospodina. Židia chápali, že nemôžu zneužívať Božie meno, ani ho ľahkovážne vysloviť, ale pritom si vymysleli, že môžu prisahať na čokoľvek iné, čo nejako s Bohom súviselo. Zákon im zakazoval falošnú prísahu, avšak nehanbili sa kľučkovať medzi rôznymi vymyslenými prísahami.

Mt 23: 16 „Beda vám, slepí vodcovia, ktorí hovoríte: Kto by prisahal na chrám, to je nič, ale kto by prisahal na chrámové zlato, to ho viaže.“

Ježiš teda predovšetkým varuje, aby veriaci človek neprisahal na čokoľvek. Máme byť natoľko hodnoverní, že ani nemusíme iným prisahať, nech je radšej vaša reč áno áno, nie nie, čo je navyše, pochádza od zlého, teda čo je navyše nad pravdou. Jedná sa o polopravdu a lož.

Nehľadajte spôsoby ako sa vyhnúť záväznosti svojich slov, tak ako to robia zákoníci a farizeji, ktorí keď na niečo prisahajú, povedia áno, ale potom negujú vlastné slová inou prísahou...

(Snád' aspoň dva príklady veľmi negatívnych prísah: **Mt 14, 3-12** Herodes prísahou šľubil, že dá Herodiade čokoľvek si zažiada. Ona si žiadala hlavu Jána Krstiteľa. **Mt 26,72** On zaprel s prísahou: "Nepoznám toho človeka." 74 Vtedy sa začal zaklínať a prisahať: "Nepoznám toho človeka." A vtom zaspieval kohút. Peterova prísaha...)

Ježiš podľa všetkého nezakázal, nezrušil výpoveď pod prísahou napr. na súde, kde môže byť Boh slávnostne volaný za svedka, že všetko čo povieme je pravda. Pán varoval znova iba pred zneužívaním prísahy a vedie k ideálu pravdovravnosti v Jeho kráľovstve, kedy je prísaha zbytočná.

Dokonca sám Pán Ježiš, keď stál vypočúvaný pred Veľkňazom neodmietol túto jeho výzvu a nenapomenul ho: **Mt 26, 63** „Ale Ježiš mlčal. A najvyšší kňaz odpovedal a riekol mu: Prísahou na živého Boha ťa zaväzujem, aby si nám povedal, či si ty Kristus, ten Syn Boží. **64** A Ježiš mu riekol: Ty si to povedal; ; len vám hovorím, že odteraz uvidíte Syna človeka sedieť po pravici Moci a prichádzať na nebeských oblakoch. (Podobne napr. Prvá kniha Kráľov 22,16) EGW Myšlienky z vrchu blahoslavenstiev str 71, pôvodne 66: „Keby bol Kristus vo svojej reči na vrchu zavrhol súdnu prísahu, bol by

pri svojom výsluchu veľkňaza pokarhal. Tým by túto zásadu zdôraznil svojim nasledovníkom“

Definícia prísahy podľa Novotného biblického slovníka: prísaha = dovolávanie sa Boha za svedka + vyjadrenie kliatby – dôsledku - za porušenie prísahy.

Ešte niekoľko citátov z listov ap. Pavla:

Gal 1, 8 „Ale keby sme my alebo aj anjel z neba hlásali iné evanjelium namiesto toho, ktoré sme vám hlásali – nech je prekliaty!“

20 Boh mi je svedkom, že neklamem, čo vám píšem.

Rim 1, 9 „Boh, ktorému z celej duše slúžim evanjeliom o jeho Synovi, mi je svedkom, že vás neprestajne spomínam,“

20 „Boha volám za svedka svojej duše, že len zo šetrnosti k vám neprišiel som ešte do Korintu. Pavol nepriamo berie Boha za svedka.“

1 Tes 5, 27 Prísahou vás zaväzujem na Pána, aby bol list prečítaný všetkým svätým bratom.

Anjel v **ZJ Jána 10, 5** A anjel, ktorého som videl stáť na mori a na zemi, pozdvihol svoju pravú ruku k nebu **6** a prisahal na živého na veky vekov, ktorý stvoril nebo i to, čo je v ňom, a zem i to, čo je nej, a more i to, čo je v ňom, že už viac nebude času,

Dokonca i Boh sám v starozmluvnej dobe prísahá v komunikácii s vyvoleným ľudom, a to na svoje vlastné meno, aby Izrael uistil o svojej vernosti alebo potvrdil svoje slová. Takých textov je veľa, aspoň napr. **Gn 22,16** „...a povedal: Prisahám na seba samého - znie výrok Hospodina.“

Ak sme vyzvaný potvrdiť svoje slová prísahou na vševéduceho a spravodlivého Boha, tak to neodporuje Božiemu Slovu. Máme však žiť taký život, že naše áno, alebo nie, je skutočne áno a nie nie.

Záver:

Pán Ježiš prišiel aby naplnil zákon a prorokov. Aby sa splnilo všetko čo bolo o ňom v SZ spisoch napísané. Prišiel, aby dal na pravú mieru predstavu o Bohu, prišiel ho zjaviť. Prišiel naplniť čo bolo predpovedané, ale prišiel aj naplniť slovo, dať a vrátiť mu pravdivý výklad a obsah. Neprišiel zrušiť čo sám ustanovil pre človeka do každej doby. Keď Boh dal ustanovenia, súdy a prikázania svojmu ľudu, tak nielen preto aby zistili, akí sú hriešni, ale predovšetkým preto, aby videli ako ich Boh veľmi miluje a chce im dobre.

Dt 5, 29 Oj, kiežby bolo ich srdce vždy také, že by sa ma báli a zachovávali všetky moje príkazy po všetky dni, aby sa dobre vodilo im aj ich deťom naveky!

Dt 10, 12 „Izrael, čo žiada teraz od teba Hospodin, tvoj Boh? Len to, aby si sa bál Hospodina, svojho Boha, aby si chodil len po Jeho cestách, aby si Ho miloval, aby si slúžil Hospodinovi, svojmu Bohu, celým srdcom a celou dušou, **13** aby si zachovával príkazy Hospodinove i Jeho ustanovenia, ktoré ti dnes prikazujem, **aby ti bolo dobre.**“

Potom ako na hore Sinaj dostal Izrael dosky zákona (5 Moj) tak v **6 Moj v 4** zaznieva Počuj, Izrael! Hospodin, náš Boh, je jediný Hospodin. **5** Milovať budeš Hospodina, svojho Boha, celým srdcom, celou dušou a celou silou. **6 A tak budú tieto slová, ktoré ti dnes prikazujem, na tvojom srdci.** Teda nielen na kameni, či zvitkoch, ale v srdci, keď budeš milovať. Láska je duchovným darom. Duch Svätý viedol Izrael., ten istý Duch je v plnosti daný aj nám. Môžeme sa stotožniť s Dávidom v jeho modlitbe

Ž143, „8 Daj, že by som ráno počul tvoju milosť, lebo na teba sa nadejem. Oznám mi cestu, ktorou mám ísť, lebo k tebe pozdvihujem svoju dušu. 10 Nauč ma činiť tvoju vôľu, lebo si ty môj Bôh; tvoj dobrý Duch nech ma vedie po rovnej zemi.“

Aspoň jeden text z Novej zmluvy na záver, ktorý cituje prikázanie Božieho zákona. **Ef 6, 1** Deti, poslúchajte svojich rodičov v Pánovi, lebo tak je to spravodlivé. 2 **Cti si otca i matku - to je prvé prikázanie s prislúbením, 3 aby sa ti dobre vodilo a dlho si žil na zemi.** Poslušnosť nie vo vlastnej sile, ale ako Dávid v Ž 143 napísal z Božej milosti a mocou dobrého Ducha.

Nech nás Pán všetkých naplní svojim Duchom, aby sme ho milovali, aby sme milovali svojich blízkých a žili ozajstný, pravdivý život v tomto porušenom svete. Nech Jeho Slovo v nás prebýva bohate, lebo ono je živé.